

BESLUT
2016-01-25

Dnr Ö 41-2015

KLAGANDE

Göteborgs universitet
Box 100
405 30 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Regionala etikprövningsnämndens i Göteborg, Avdelningen för övrig forskning, beslut den 16 december 2015, dnr 797-15

SAKEN

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Projekttitel: Beror politikers personlighet på att en viss sorts människor blir politiker, eller förändras personligheten genom politiskt arbete?

Regionala etikprövningsnämndens beslut

se Bilaga 1

Enligt projektbeskrivningen är syftet att jämföra politikers (kandidater till riksdagsvalet 2014) och andra medborgares personligheter med hjälp av webbenkäter som besvaras efter inhämtande av informerat samtycke. Med avsikt att kunna reda ut i vad mån potentiella skillnader mellan dessa grupper har varit konstanta över tid avser man också att – efter informerat samtycke från forskningspersonerna – använda mönstringsdata från Pliktverket och Riksarkivet.

Den regionala etikprövningsnämnden har avslagit ansökan med motiveringen att forskning endast får godkännas om de risker den kan medföra för forskningspersonernas hälsa, säkerhet och personliga integritet uppvägs av dess vetenskapliga värde. Nämnden har gjort bedömningen att den valda designen inte kan besvara studiens frågor om kausalitetsförhållande mellan personlighet och politiskt engagemang och att det vetenskapliga värdet därmed inte uppväger det integritetsintrång som ett utdrag ur mönstringsregistret innebär. Vidare har nämnden anmärkt på att det i forskargruppen saknas företrädare för psykologi, vilket bedömts vara centralt för studiens frågeställningar.

Klaganden begär att forskningen ska godkännas och anför bl.a. att det inte går att genomföra ett randomiserat experiment för att på klassiskt vis undersöka kausalitet, men att den planerade matchningstekniken på bästa sätt kan efterlikna ett randomiserat experimentellt upplägg och att denna ansats är etablerad inom samhällsvetenskaplig forskning. Klaganden anför att det redan i den ursprungliga forskargruppen fanns tillräcklig kompetens inom psykologi, men man har numera även tillfört ytterligare sådan kompetens till gruppen.

Centrala etikprövningsnämndens bedömning

Den planerade studien avses genomföras efter det att man givit information till samtliga forskningspersoner. Forskargruppen avser att uppfatta en insänd enkät som samtycke till att delta i undersökningen även beträffande inhämtande av uppgifter från mönstringen. Centrala etikprövningsnämnden konstaterar att den skriftliga informationen har uppenbara brister och att det därtill saknas ett samtyckesformulär. Dessa brister måste åtgärdas i enlighet med vad som sägs i Vägledning till forskningspersonsinformation på etikprövningsnämndernas hemsida.

De risker som forskningen kan antas medföra för forskningspersonerna hälsa, säkerhet och personliga integritet är sådana som accepteras av forskningspersonerna själva och får betraktas som ringa. Även om forskningen inte kan besvara frågeställningen om kausalitet kan det inte uteslutas att den kan ge en viss kunskapsvinst. Enligt 9 § etikprövningslagen får forskning godkännas bara om de risker som den kan medföra för forskningspersonernas hälsa, säkerhet och personliga integritet uppvägs av dess vetenskapliga värde. Vid en sammanvägd bedömning finner Centrala etikprövningsnämnden att den forskning som avses med ansökan bör godkännas med villkoret att skriftlig information och samtyckesformulär utformas i enlighet med det ovan anförda.

Centrala etikprövningsnämnden godkänner – med det ovan nämnda villkoret – den forskning som avses med ansökan.

Centrala etikprövningsnämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Karin Almgren, Peter Höglund, Christina Eintrei, Anders Brändström, Ann Wennerberg, Bengt Gustafsson och Lena Näslund efter föredragning av Peter Höglund. Vid den slutliga handläggningen har dessutom Johan Fritzell, Elena Namli (särskilt yttrande), Bimbi Ollberg och Birgitta Hübinette samt kanslichefen Jörgen Svidén och administrativa sekreteraren Eva Kaaman Modig närvarit.

Särskilt yttrande, se Bilaga 2

På Centrala etikprövningsnämndens vägnar

Karin Almgren
Ordförande

Ärende Ö 41-2015

Frågeställningen ”Beror politikers personlighet på att en viss sorts människor blir politiker eller förändras personligheten genom politiskt arbete” samt dess precisering i ansökan strider enligt min mening mot människovärdesprincipen såsom den stipuleras i svensk och internationell rätt genom att en stor grupp med inbördes mångfald antas kunna ha bestående personlighetsegenskaper på kognitiv nivå. ”Att vara politiker” borde ha brutits ner i relevanta och prövbara faktorer för att forskningens eventuella resultat skulle vara möjliga att ställa mot den kränkning hypotesen om bestående personavvikelser innebär för människor. Av detta skäl menar jag att ansökan inte kan godkännas.

Elena Namli

Uppsala den 25 januari 2016

Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg

Projektansvarig:

Göteborgs universitet
Statsvetenskapliga institutionen
Box 711
405 30 Göteborg

Dnr:
797-15

Exp. 2015-12-21

Forskningshuvudman: Göteborgs universitet

Närvarande beslutande:

Lars-Åke Ström, *ordförande*
Jesper Lundgren, *vetenskaplig sekreterare*

Ledamöter med vetenskaplig kompetens:

Johan Berlin
Elisabeth Björk Brämberg
Bengt Brülde
Kerstin Grundén
Karin Klinga Levan
Peter Korp (*deltog inte i ärende 875-15 pga. jäv*)
Anna Nordenstam (*deltog inte i ärende 962-15 samt 875-15*)
Bibbi Ringsby Jansson (*vetenskaplig sekreterare i ärende 875-15*)
Helle Wijk
Eddy Nehls (*auskultande*)
Ledamöter som företräder allmänna intressen:
Robert Engström (*deltog inte i ärende 962-15 samt 875-15*)
Bengt Fernström
Karl Palmås (*deltog inte i ärende 962-15 samt 875-15*)
Beatrice Toll
Ingmarie Torstensson (*deltog inte i ärende 875-15*)

Projekttitel: Beror politikers personlighet på att en viss sorts människor blir politiker eller förändras personligheten genom politiskt arbete?

Beslutsprotokoll från sammanträde med Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg, Avdelningen för övrig forskning, den 16 december 2015

Föredragande: Bengt Brülde

Omprövning av beslut avslås

Sökanden har i samband med överklagande begärt omprövning av nämndens beslut om avslag i detta ärende vid sammanträde den 26 oktober 2015. Avslaget grundades dels på att nämnden bedömde att de risker för den personliga integriteten som projektet innebär inte uppvägs av dess vetenskapliga värde, dels på att forskargruppen inte innefattade nödvändig kompetens för genomförande av projektet.

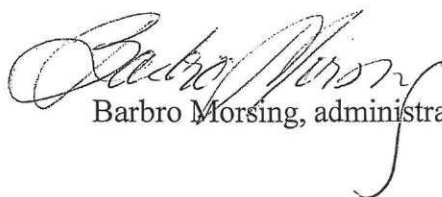
Sökanden visar i sin överklagan att man nu kompletterat med kompetens i forskargruppen på ett sätt som nämnden finner tillfredställande. Dock står nämndens beslut fast avseende studiens vetenskapliga värde i förhållande till integritetsintrånget som ett utdrag ur mönstringsdata innebär. För att kunna avgöra om de villkor som ställs enligt 9 § i etikprövningslagen är uppfyllda måste nämnden göra en bedömning av studiens vetenskapliga värde i relation till risker för den personliga integriteten. Det som enligt nämnden minskar det vetenskapliga värdet med den föreslagna studien gäller projektets andra steg och är följande:

- Sökanden vill jämföra kognitiva förmågor och personlighet vid mönstring med hur dessa ser ut i dagsläget, trots att datas natur skiljer sig åt avsevärt. Nämnden uppfattar inte att det föreligger några uppgifter om kognitiva förmågor vid uppföljningen och att beskrivningen av personlighetsvariabler är alltför olika vid de två mättillfällena. Nämnden bedömer därför att det inte går att visa om en skillnad i personlighet eller kognitiva förmågor som idag eventuellt finns mellan politiker och medborgare, förelåg vid mönstring. Det går heller inte att visa om en viss skillnad som fanns vid mönstring kvarstår eller inte vid mätning år 2015.
- Om det går att knyta uppgifter om specifika personlighetsdrag från mönstring till dags dato och det dessutom går att visa att dragen förändras på ett specifikt sätt för de som senare blir politiker menar nämnden att det ändå är oklart att det är valet att bli politiker som orsakar denna personlighetsförändring. Det kan vara en tredje okänd variabel som påverkar både politisk inriktning och personlighetsutveckling.
- Gruppen politiker som det finns tillgängliga mönstringsdata på är inte representativ för Sveriges politiker.

En ytterligare oklarhet som nämnden finner, som inte relaterar till studiens vetenskapliga värde men som knyter an till forskningens krav på samtycke, gäller det samtycke som politikerna i studien givit. I informationsbrevet till riksdagskandidaterna framgår att "...information om fysisk och kognitiv kapacitet hämtas från Riksarkivet och Pliktverket". Nämnden ställer sig tveksam till om begreppet "kognitiv kapacitet" inkluderar allt det som sökanden avser begära ut från Pliktverket.

Mot bakgrund av det anförda finner nämnden att förutsättningar inte föreligger för att meddela ett nytt beslut som ändrar det tidigare beslutet. Nämnden vidarebefordrar därför överklagandet till Centrala etikprövningsnämnden.

Att denna avskrift i transumt överensstämmer med originalet intygar:

Barbro Morsing, administrativ sekreterare

Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg

Projektansvarig:

Dnr:
797-15

Exp. 2015-11-02

Göteborgs universitet
Statsvetenskapliga institutionen
Box 711
405 30 Göteborg

Forskningshuvudman: Göteborgs universitet

Närvarande beslutande:

Lars-Åke Ström, *ordförande*
Bibbi Ringsby-Jansson, *bitr. vetenskaplig sekreterare*
Jesper Lundgren, *vetenskaplig sekreterare ärende 763-15*

Ledamöter med vetenskaplig kompetens:

Johan Berlin
Elisabeth Björk Brämberg (*deltog inte i ärende 708-15 p.g.a. jäv*)
Sally Boyd
Bengt Brölde (*deltog inte i ärende 763-15, 787-15, 789-15*)
Kerstin Grundén
Karin Klinga Levan

Peter Korp
Helle Wijk (*deltog inte i ärende 708-15 p.g.a. jäv*)

Ledamöter som företräder allmänna intressen:

Beatrice Toll
Manijeh Mehdiyar
Robert Engström (*deltog ej i ärende 763-15, 786-15, 787-15, 789-15*)
Lars Muregård
Curt Hedlund

Projekttitel: Beror politikers personlighet på att en viss sorts människor blir politiker eller förändras personligheten genom politiskt arbete?

Beslutsprotokoll från sammanträde med Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg, Avdelningen för övrig forskning, den 26 oktober 2016 2015

Föredragande: Bengt Brölde

Avslås

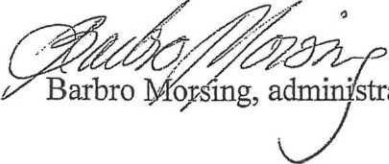
*Rättelse med tilläggning
av 265 Förvaltningslagen
2015-11-11
Pablo Ploving, EPN, Gbg*

Enligt 9 § i etikprövningslagen får forskning endast godkännas om de risker den kan medföra för forskningspersoners hälsa, säkerhet och personliga integritet uppvägs av dess vetenskapliga värde. Nämnden bedömer att den valda designen inte kan besvara studiens frågor om kausalitetsförhållande mellan personlighet och politiskt engagemang och finner därmed att det vetenskapliga värdet inte uppväger det integritetsintrång som ett utdrag ur mönstringsregistret innebär.

Enligt 11 § i etikprövningslagen får forskning endast godkännas, om den ska utföras av eller under överinseende av forskare som har den vetenskapliga kompetens som behövs. Nämnden konstaterar att det i forskargruppen saknas företrädare för psykologi och då i synnerhet personlighetspsykologi, vilket bedöms vara centralt för studiens frågeställningar.

Beslutet kan överklagas till Centrala etikprövningsnämnden. Skrivelsen ska vara ställd till Centrala etikprövningsnämnden men skickas eller lämnas till Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg. Överklagandet ska vara underskrivet av behörig företrädare för forskningshuvudmannen. Denne kan lämna fullmakt till forskaren att skriva under. Bifoga i så fall fullmakten. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som Ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Regionala etikprövningsnämnden senast tre veckor från det att klaganden fick del av beslutet.

Att denna avskrift i transumt överensstämmer med originalet intygar:

Barbro Morsing, administrativ sekreterare